

شماره گزارش: ۱۳۰

شماره ردیف: ۱۳

دوره یازدهم - سال سوم

تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۸/۱۶

**گزارش مشترک کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات و
کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی**

در خصوص:

"بررسی عملکرد بند (الف) تبصره (۱۸) در قوانین بودجه سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ کل کشور"

ماده (۱۰۷) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

معاونت نظارت

بسمه تعالی

هیات رئیسه محترم مجلس شورای اسلامی

سلام علیکم

با احترام، مستند به ماده (۱۰۷) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی به پیوست گزارش مشترک کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات و کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسیدر مورد "بررسی عملکرد بند (الف) تبصره (۱۸) در قوانین بودجه سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ کل کشور" جهت قرائت در صحن علنی مجلس شورای اسلامی ارائه می شود.

حمیدرضا حاجی بابایی

رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

سید شمس الدین حسینی

رئیس کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید

و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی

گزارش مشترک کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات و کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی

در خصوص "بررسی عملکرد بند (الف) تبصره (۱۸) در قوانین بودجه سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ کل کشور"

مقدمه:

همانگونه که نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی مستحضر هستند یکی از مشکلات اصلی اقتصادی-اجتماعی کشور در سال های اخیر، کندی رشد اقتصادی و بالا بودن نرخ بیکاری است. در این راستا یکی از ابزارها، تأمین و پرداخت اعتبارات در قالب تسهیلات حمایتی است که بخشی از آن در قالب بند (الف) تبصره ۱۸ قوانین بودجه سنواتی انجام پذیرفته است. بررسی و آسیب شناسی از عملکرد این جزء قانون، هنگام رسیدگی و تصویب لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ منجر به این جمع بندی شد که حجم کم اعتبارات مصوب، تخصیص پایین اعتبارات و سرانجام، ساز و کار پرداخت که مبلغ قابل توجهی از پرداخت های منابع اندک به صورت کمک فنی (بلاعوض) است، سبب عدم اثربخشی این بند قانون می شود.

با توضیح فوق، بند (الف) تبصره ۱۸ در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ تغییر اساسی یافت تا علاوه بر پیش بینی کافی منابع، از تخصیص و پرداخت به موقع و موثر اطمینان حاصل شود. همچنین از سوی دیگر به جای رویکردکمک و ناپایداری منابع، رویکرد تلفیق و اهرم کردن منابع و پایداری آن به کار گرفته شود، لذا بند (الف) تبصره ۱۸ به شکلی نوآورانه و موثر تصویب شد^۱.

ارزیابی های صورت گرفته در پایان مهلت قانونی اجرای بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و نیز اجرای تکالیف بند قانونی مذکور در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ با گذشت بیش از هفت ماه از آغاز سال، مویذ آن است که تخلفاتی از جانب برخی از دستگاه های متولی صورت گرفته است که نتیجه آن اخلاف در فرایند تحقق اهداف کامل این بند در سال ۱۴۰۰ و عدم اجرای آن در هفت ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۱ می باشد. در همین راستا، پیرو گزارش نظارتی که در مهرماه سال گذشته با عنوان "نحوه اجرای بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور" در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی قرائت گردید، کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی و کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به استناد وظیفه و رسالت ذاتی خویش و نیز مطابق با تکلیف محوله در جزء (۱۳) بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ اقدام به برگزاری مستمر جلسات نظارتی و اخذ گزارش عملکرد از دستگاه های مسئول درخصوص کیفیت اجرایی شدن تکالیف قانونی مذکور نموده اند که نتایج بررسی های خود را طی گزارش نظارتی ذیل در اجرای ماده ۱۰۷ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی به حضور مردم شریف ایران و نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی تقدیم می نماید.

^۱ مطابق با بند قانونی مذکور در سال ۱۴۰۰، مقرر گردید: مبلغ (۳۲۰) هزار میلیارد ریال از منابع ردیف (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) قانون هدفمندکردن یارانه ها، به ایجاد و توسعه، تولید، اشتغال و کارآفرینی با اولویت استان های با نرخ بیکاری بالاتر اختصاص یابد. همچنین مصوب شد منابع بند (و) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در سال ۱۴۰۰ تنفیذ و وجوه حاصل از آن به منابع این بند اضافه گردد. در بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ نیز مقرر گردید منابع چندگانه ای در قالب اجزاء (۱) و (۲) بند قانونی مذکور، به منظور رشد و پیشرفت استان های کشور از طریق ارتقای بهره وری و توسعه سرمایه گذاری ها، تکمیل واحدهای نیمه تمام و ظرفیت های خالی بنگاه های تولیدی بر پایه آمایش سرزمین و همچنین حمایت از طرح (پروژه) های دانش بنیان و پیشران و بسط و عدالت سرزمینی با هدف ایجاد و افزایش تولید، اشتغال و کارآفرینی و ارتقای رشد اقتصادی اختصاص یابد.

بخش نخست: عملکرد و ارزیابی کیفیت اجرایی شدن بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

- بررسی‌ها نشان می‌دهد علی‌رغم آن که در هفت ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۰ اقدام جدی برای اجرای قانون مذکور صورت نگرفت اما پس از پیگیری‌های نظارتی نمایندگان مجلس شورای اسلامی و اهتمام دولت سیزدهم و مجلس در ادامه سال، اجرای قانون به صورت عملیاتی آغاز شد که از آثار آن می‌توان به مشارکت فعال بانک‌های عامل در ارائه تسهیلات به متقاضیان، بهره‌مندی هر استان از منابع اعتباری مقرر در بند قانونی مذکور^۲، پرداخت تسهیلات به ارزش تقریبی (۴۶۶) هزار میلیارد ریال به بیش از ۳۹ هزار طرح در ۳۱ استان، با تعهد اشتغال بیش از ۱۵۰ هزار نفر در سطح استان‌ها، اشاره داشت^۳. شایان ذکر است عملکرد این بند تبصره (۱۸) در سال ۱۳۹۹ (۱۳۴۵۰) میلیارد ریال بوده است. لذا یکی از مزیت‌های ملموس اصلاح تبصره بودجه در سال ۱۴۰۰ افزایش (۳۳) برابری عملکرد مالی بوده است.
- به استناد جزء (۸) بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور: «سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها مکلف بوده است تا صد در صد (۱۰۰٪) منابع مندرج در بند (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) را متناسب با میزان وصولی به صورت ماهانه یک دوازدهم مطابق با سهم هر دستگاه رأساً پرداخت کند.» مطابق با گزارش دیوان محاسبات کشور، میزان تحقق درآمدهای سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ به میزان (۹۷٪) بوده است، این در حالی است که پس از پیگیری و مکاتبات متعدد معاونت نظارت مجلس شورای اسلامی با سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها مبنی بر اجرای دقیق تکلیف قانونی تصریح شده در جزء (۸) بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰^۴ و نیز برگزاری جلسات متعدد کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات و کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید، سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها از تکلیف قانونی خود مبنی بر واريز کامل منابع اعتباری مربوط و مقرر در قانون امتناع نموده و برخلاف نص صریح قانون، مبلغ حدود (۱۹۰) هزار میلیارد ریال معادل (۵۹ درصد) از سهم مقرر در قانون را به حساب دستگاه‌های اجرایی مشمول، واريز نموده است. بدین ترتیب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها حکم قانون بودجه سال ۱۴۰۰ را از لحاظ مبلغ و زمان رعایت نکرده است.
- شایان ذکر است علی‌رغم تصریح در جزء (۱) بند قانونی مذکور مبنی بر واريز وجوه حاصل از منابع بند (و) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و با وجود آنکه مطابق با گزارش‌های واصله، میزان وصولی این بند بالغ بر (۱۵۰۰) میلیارد ریال می‌باشد، حسب گزارش دیوان محاسبات کشور، مبلغی از این محل پرداخت نشده که این امر خلاف قانون است.

بخش دوم: عملکرد و ارزیابی کیفیت اجرایی شدن بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

- به استناد حکم قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و گزارش‌های اخذ شده از وزارت امور اقتصادی و دارایی، آخرین وضعیت منابع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون مذکور به شرح جدول زیر است:

^۲ براساس فرمول محاسباتی ۶۰ درصد شاخص‌های عمومی (نرخ بیکاری، جمعیت بیکار، معکوس درآمد سرانه) و ۴۰ درصد شاخص‌های اختصاصی هر دستگاه،
^۳ لازم به ذکر است میزان اعتبارات این بند به صورت تلفیقی منابع بودجه ای دولت و موسسات عامل حدود (۴۵۸) هزار میلیارد تومان بوده است

^۴ من جمله طی مکاتبات به شماره (۶۹۷۰۲) مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۲۰، شماره (۷۷۲۶۴) مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۲ و شماره (۱۱۴۱۶۲) مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۶.

جدول - آخرین وضعیت منابع بند (الف) تبصره ۱۸

عنوان	ردیف بودجه ای	محل تأمین منابع	منابع پیش بینی شده	میزان مبلغ تخصیص یافته به بند (الف) تبصره (۱۸)
تأمین الزامات تحقق رشد شاخص های اقتصادی-توزیع استانی	متفرقه ۹۷-۵۵۰۰۰۰	بودجه عمومی	۳۷۰۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص
صندوق ملی مسکن- اجرای قانون جهش تولید مسکن	متفرقه ۱۴۸-۵۵۰۰۰۰	بودجه عمومی	۲۷۰۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص
تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱	ردیف (۲۶) جدول	منابع مربوط به هدفمندی سازی یارانه ها	۱۰۰۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص
اختصاص (۲۰٪) از اعتبار قانون "استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته"	جدول شماره (۱۰) بودجه استان ها	بودجه عمومی	۵۶۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص
حمایت از نوسازی و بهسازی بنگاه های تعاونی و ایجاد اشتغال و کارآفرینی در بخش تعاون در قالب افزایش سرمایه بانک تعاون-کمک	۱۰۱۰۰۵	در قالب اعتبارات هزینه ای از محل منابع عمومی	۱۰۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص
مولدسازی اموال و دارایی های غیرمنقول و همچنین فروش و تغییر کاربری اموال غیرمنقول مازاد-وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲۱۰۲۳۰	بودجه عمومی	۱۰۰۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص
مبلغ بازگشتی منابع تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور	۳۱۰۶۰۲	بودجه عمومی	۵۰۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص

عنوان	ردیف بودجه ای	محل تأمین منابع	منابع پیش بینی شده	میزان مبلغ تخصیص یافته به بند (الف) تبصره (۱۸)
مولدسازی و فروش اموال منقول و غیرمنقول مازاد در سطح ملی و استانی	۲۱۰۲۳۰	بودجه عمومی	۲۶۰۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص
سهم استان‌ها از حقوق دولتی معادن و مازاد درآمدهای استانی	۷۲-۵۳۰۰۰۰ و ۵۸-۵۵۰۰۰۰	بودجه عمومی	۶۰۰۰۰ میلیارد ریال	عدم تخصیص
پرداخت باقی مانده مصارف جدول تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۰	ردیف (۲۸)	منابع مربوط به هدفمندسازی یارانه ها	بازگشتی منابع در حد وصولی در سال ۱۴۰۰	عدم تخصیص

با عنایت به جدول فوق ملاحظه می گردد نه تنها از محل منابع تحقق یافته قطعی مانند باقی مانده مصارف تبصره (۱۴) بودجه سال ۱۴۰۰، هیچ گونه تخصیصی نداشته ایم بلکه از محل منابع عمومی نیز (که بنا بر گزارش های رسمی تا پایان مهرماه شاهد تحقق عمده آن بوده ایم)، هم تخصیصی صورت نگرفته است.

همچنین مبلغ (۲۲۰) هزار میلیارد ریال از محل منابع هدفمندسازی یارانه ها در اجرای تکلیف قانونی مربوط به این بند از قانون منظور شده که می بایست مبلغ (۱۲۰) هزار میلیارد ریال آن، راساً توسط سازمان مذکور پرداخت شود و مابقی آن به مبلغ (۱۰۰) هزار میلیارد ریال با استفاده از سازوکار تخصیص، پرداخت گردد. لازم به اشاره است در هفت ماهه ابتدایی سال جاری با عنایت به میزان وصولی منابع، مبلغ (۵۰) هزار میلیارد ریال می بایست تخصیص و پرداخت می گردید که این مهم نیز صورت نپذیرفته است.

علی ایحال، به استناد گزارش های دریافتی از دیوان محاسبات کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی گزارش عملکرد اجزاء بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به شرح زیر ارائه می گردد:

❖ جزء ۱-۱: اختصاص مبلغ (۷۷۰،۰۰۰) میلیارد ریال اعتبار از محل ردیف های (۹۷-۵۵۰۰۰۰) و (۱۴۸-۵۵۰۰۰۰) و ردیف (۲۶) تبصره (۱۴) قانون بودجه

به استناد بررسی های صورت گرفته، محل تأمین اعتبار مبلغ (۷۴۰،۰۰۰) میلیارد ریال از محل ردیف های مورد اشاره به شرح زیر مشخص گردیده است:

- از محل ردیف متفرقه ۹۷-۵۵۰۰۰۰ با عنوان "تأمین الزامات تحقق رشد شاخص های اقتصادی-توزیع استانی" مبلغ (۳۷۰،۰۰۰) میلیارد ریال
- از محل ردیف متفرقه ۱۴۸-۵۵۰۰۰۰ با عنوان "صندوق ملی مسکن- اجرای قانون جهش تولید مسکن" مبلغ (۲۷۰،۰۰۰) میلیارد ریال
- از محل ردیف (۲۶) جدول شماره (۱۴) قانون بودجه با عنوان "حمایت از تولید و اشتغال" به مبلغ (۱۰۰،۰۰۰) میلیارد ریال

بنابراین با عنایت به آن چه مورد اشاره قرار گرفت تاکنون محل تأمین اعتبار (۳۰,۰۰۰) میلیارد ریال (مابه التفاوت ۷۷۰,۰۰۰ میلیارد ریال تا مبلغ ۷۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال) ، در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ مشخص نگردیده است. همچنین علی رغم سپری شدن بیش از ۷ ماه از ابلاغ قانون بودجه سال جاری ، از محل ردیف های اعتباری مورد اشاره هیچ مبلغی تخصیص داده نشده است.

❖ جزء ۱-۲: اختصاص (۲۰٪) از اعتبار قانون "استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه یافته"

به استناد گزارش دیوان محاسبات کشور، سازمان برنامه و بودجه اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور را به میزان (۲۸۰,۰۰۰) میلیارد ریال اعلام نموده است. با احتساب این مبلغ، سهم جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ از این محل به میزان (۵۶,۰۰۰) میلیارد ریال خواهد بود. لازم به اشاره است تا پایان مهرماه سال ۱۴۰۱، مبلغی از این محل از جانب سازمان برنامه و بودجه تخصیص داده نشده است.

❖ جزء ۱-۳: تصویب مبلغ (۱۰,۰۰۰) میلیارد ریال از ردیف (۵-۱۰۱۰۰۰) با عنوان " حمایت از نوسازی و بهسازی بنگاه های تعاونی و ایجاد اشتغال و کارآفرینی در بخش تعاون در قالب افزایش سرمایه بانک توسعه تعاون- کمک "

مطابق با بررسی های صورت گرفته، تا پایان مهرماه سال ۱۴۰۱، مبلغی از این محل در راستای تحقق اهداف بند (الف) تبصره (۱۸) از جانب سازمان برنامه و بودجه تخصیص داده نشده است.

❖ جزء ۱-۴: اختصاص وجوه مربوط به "بند (ز) تبصره (۷) قانون بودجه سال ۱۴۰۱"

مطابق با مفاد بند (ز) تبصره (۷) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات از طریق مولدسازی اموال و دارایی های غیرمنقول و همچنین فروش و تغییر کاربری اموال غیرمنقول مازاد خود، مجاز به هزینه کرد تا سقف مبلغ (۱۰۰,۰۰۰) میلیارد ریال بابت توسعه شبکه ملی اطلاعات و توسعه و ارتقای پوشش اینترنت و تلفن همراه در روستاهای مناطق کم برخوردار و مسیر بزرگراه ها و جاده اصلی می باشد. در همین راستا با عنایت به آن که تمام مبلغ مذکور به عنوان جزئی از منابع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور تعیین گردیده است، بایستی سازوکار و سیاستگذاری مشخصی برای همگرا و همسو کردن مصارف مطروحه به عنوان نمونه سوق دادن مصارف وجوه این جزء به سمت اجرای پروژه ها و طرح های نیمه تمام حوزه فناوری اطلاعات مطابق با اهداف مقرر در بند (الف) تبصره (۱۸) تعیین گردد که اقدامی تاکنون از جانب دستگاه های متولی همچون وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات صورت نگرفته است.

❖ جزء ۱-۵: اختصاص مبلغ بازگشتی "منابع تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور"

به استناد گزارش های اخذ شده از خزانه داری کل کشور، تا پایان مهرماه سال جاری، مبلغ (۴,۲۳۹) میلیارد ریال از محل بازگشتی منابع تسهیلات اعطایی تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به ردیف درآمدی (۳۱۰۶۰۲) واریز شده است. لیکن از محل درآمدی مذکور تاکنون مبلغی در اجرای حکم قانونی جزء ۱-۵ بند الف تبصره (۱۸) توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی پرداخت نگردیده است. بدین ترتیب حتی اقساط برگشتی منابع تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ نیز برخلاف قانون برای امر مهم تولید و اشتغال تخصیص داده نشده است.

❖ جزء ۱-۶: اختصاص منابع حاصل از "مولدسازی و فروش اموال منقول و غیرمنقول مازاد در سطح ملی و استانی"

مطابق با گزارش دیوان محاسبات کشور، در هفت ماهه منتهی به پایان مهر ماه سال ۱۴۰۱، تخصیصی از محل منابع مقرر در جزء (۶-۱) از این محل صورت نگرفته است.

❖ جزء ۱-۷: اختصاص منابع حاصل از "سهم استان ها از حقوق دولتی معادن و مازاد درآمدهای استانی"

مطابق با گزارش دیوان محاسبات کشور، در هفت ماهه منتهی به پایان مهرماه سال ۱۴۰۱، تخصیصی از محل جزء (۷-۱) صورت نگرفته است.

❖ جزء ۲: اختصاص و پرداخت باقی مانده مبلغ مندرج در ردیف (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۰
رأساً توسط سازمان هدفمندسازی یارانه ها و همچنین اختصاص منابع حاصل از تفویض بند (و) تبصره (۱۶) قانون بودجه
سال ۱۳۹۸ کل کشور در قانون بودجه سال ۱۴۰۰

نتایج بررسی عملکرد این جزء قانون نیز نشان می دهد از مبلغ (۳۲۰،۰۰۰) میلیارد ریال اعتبار بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، مبلغ (۱۸۹،۶۳۹) میلیارد ریال پرداخت گردیده است و علی رغم تحقق (۹۷) درصدی منابع سازمان هدفمندسازی یارانه ها، می بایست باقی مانده مبلغ مندرج در ردیف (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ یعنی حدود (۱۲۰،۰۰۰) میلیارد ریال رأساً توسط سازمان هدفمندسازی یارانه ها در راستای اجرایی شدن جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال جاری پرداخت می گردیده که این مهم تاکنون صورت نگرفته است. ضمن اینکه مبلغی از محل منابع حاصل از تفویض بند (و) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نیز پرداخت نگردیده است.

❖ جزء های ۳ تا ۶ که شامل موارد زیر می باشد: تقسیم (۶۸۲،۰۰۰) میلیارد ریال از منابع مقرر در جزء ۱ و ۲ به صورت مساوی میان ۳۱ استان کشور، اختصاص تا سقف (۲۰،۰۰۰) میلیارد ریال از منابع مقرر در جزء ۱ و ۲ به منظور اشتغال خرد و خانگی افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی، اختصاص تا سقف (۳۰،۰۰۰) میلیارد ریال از منابع مقرر جهت ایجاد طرح های خرد، کارگاهی و بنگاهی به بنیاد برکت و اختصاص (۵٪) از منابع به صورت ترکیبی با منابع بانکی به دانشگاه فنی و حرفه ای و سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور برای اشتغال زایی فارغ التحصیلان و تجهیز و به روز رسانی کارگاه های آموزشی

مطابق با بررسی های صورت گرفته، به هیچ یک از موارد مصوب در جزء های ۳ تا ۶ بند قانونی مذکور مبلغی تخصیص داده نشده و در نتیجه این اجزاء قانونی علی رغم گذشت بیش از ۷ ماه از ابلاغ قانون بودجه سال ۱۴۰۱، تحقق پیدا نکرده است.

❖ جزء های ۹ و ۱۰: تدوین دستورالعمل اجرایی نحوه تعیین نرخ سود تسهیلات، نرخ سپرده گذاری و برنامه های دستگاه های اجرایی توسط هیأت امنای مقرر و نیز تکلیف دستگاه های اجرایی به ارائه طرح های مشمول بند (الف) تبصره (۱۸) به وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت بررسی و تأیید ظرف دوماه پس از تصویب قانون بودجه

با توجه به آن که ابلاغ دستورالعمل اجرایی مذکور در جزء (۹) در مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۰۲ توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی ابلاغ گردیده بنابراین مهلت قانونی دوماهه مورد اشاره در این جزء رعایت نشده است. تا زمان تنظیم گزارش برنامه تعدادی از دستگاه های اجرایی نهایی شده است.

بخش سوم : جمع بندی

ماحصل بررسی های کمیسیون حاکی از آن است ، علی رغم آن که اصلاح بند (الف) تبصره (۱۸) در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ منجر به افزایش قابل توجه منابع مربوط به حمایت از تولید و اشتغال شده و نمایندگان مجلس شورای اسلامی به همین دلیل و با هدف هزینه کرد هدفمند اعتبارات بودجه ای در حوزه ایجاد فرصت های اشتغال و کارآفرینی، رأی به تصویب مفاد بند (الف) تبصره مذکور به شکل کنونی در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ دادند، اما شواهد و قرائن موجود حاکی از آن است با توجه به این که محل تأمین منابع بند (الف) تبصره (۱۸) از محل منابع عمومی و نیز منابع تحقق یافته در طی سال می باشد، می بایست سازمان برنامه و بودجه کشور در انطباق با قانون نسبت به تخصیص منابع عمومی پیش بینی شده در بند (الف) اقدام می نمود و وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان هدفمندسازی یارانه ها نیز نسبت به پرداخت منابع قابل تحقق در بند مذکور اقدام می نموده اند، که در بسیاری از موارد، به شرح اجزاء پیش گفته شده، این دستگاه

ها نه تنها اهتمام لازم در اجرایی شدن بند قانونی مذکور را نداشته اند بلکه با عدم تخصیص و پرداخت منابع محقق شده با عنایت به شرح وظایف خود، باعث عدم اجرای مفاد بند (الف) تبصره (۱۸) در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ شده اند.

علی ایحال جمع بندی نهایی که برگرفته از نتایج ارزیابی های صورت گرفته در قالب برگزاری جلسات نظارتی و اخذ گزارش های عملکردی از دستگاه های مسئول می باشد، به شرح زیر است:

۱- با عنایت به آن که سازمان هدفمندسازی یارانه ها برخلاف حکم تکلیفی مصرح در جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به دلایل مختلف به واریز باقی مانده منابع اعتباری سال گذشته که مبلغ آن حدود (۱۲۰,۰۰۰) میلیارد ریال می باشد به حساب دستگاه های اجرایی، تاکنون و علی رغم پیگیری های متعدد اقدام نموده است لازم است در صورتی که این روند به روال گذشته ادامه یابد و اقدام مقتضی در خصوص پرداخت مبلغ مذکور از جانب سازمان هدفمندسازی یارانه ها صورت نگیرد در خصوص «عملکرد این سازمان در اجرای تکالیف مقرر در بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور و نیز جزء (۲) بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور» از ظرفیت های نظارتی پیش بینی شده در آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی استفاده گردد و علاوه بر اقدام سریع دیوان محاسبات کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی و خزانه داری کل کشور نیز باید وظیفه تنظیم گری و نظارتی حین خرج را مستند به قانون محاسبات عمومی کشور به نحو صحیح انجام دهند.

۲- سازمان برنامه و بودجه کشور با اتکاء به مفاد جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور که طی آن مقرر می دارد: "سازمان هدفمندسازی یارانه ها موظف است با ابلاغ و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور نسبت به پرداخت مصارف مربوط مطابق جدول مذکور متناسب با تحقق دریافتی ها (منابع) اقدام نماید"، با استفاده از ابزار تخصیص در خصوص مصارف موضوع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، منابع وصول شده به این موضوع را علی رغم پیگیری های متعدد صورت گرفته در سطح مجلس و دولت، اختصاص نداده است که این موضوع در مغایرت کامل با اهداف قانون گذاری مجلس شورای اسلامی در تصویب قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به ویژه اهداف مقرر در بند (الف) تبصره (۱۸) می باشد. لذا لازم است وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور با بهره گیری از ابزارهای قانونی مداخله نموده و نظارت حین خرج و پس از خرج را به کار گرفته و از انحراف در اجرای قانون پیشگیری کنند.

۳- انتظار می رود وزارت امور اقتصادی و دارایی مطابق با تکالیف مقرر در جزء (۱۳) بند قانونی مذکور، ضمن مدیریت دقیق منابع و وصولی هایی که صورت خواهد گرفت، در اسرع وقت نسبت به تعیین یک شیوه نامه و مکانیسم مشخص برای اعمال نظارت لازم و کافی بر نحوه پرداخت تسهیلات و مشمولین دریافت کننده، اطمینان از توزیع و پرداخت صحیح منابع به ویژه توسط بانک های عامل و بالاختصاص ارزیابی اثربخشی تسهیلات اعطاء شده در حوزه اشتغال زایی و رونق تولید داخلی و میزان اشتغال واقعی ایجاد شده در سطح استان های کشور اقدام نماید. لازم است وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور، نتیجه اقدامات صورت گرفته در این خصوص را حداکثر تا دو هفته آتی به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات و کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید ارائه نمایند. کما اینکه انتظار می رود وزارت امور اقتصادی و دارایی به عنوان دستگاه اجرایی متولی و همچنین عضو کمیته تخصیص به وظیفه قانونی خویش مبنی بر وظیفه نظارت خود بر حین خرج عمل نماید.

۴- به استناد مفاد بند (ی) تبصره (۱۱) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مقرر گردیده است "در راستای اجرایی شدن قانون جهش تولید مسکن از محل اعتبارات تبصره (۱۸) این قانون مبلغ (۳۰۰,۰۰۰) میلیارد ریال به صندوق ملی مسکن اختصاص یابد تا در راستای قانون مذکور هزینه گردد". در این میان، بررسی های کمیسیون موید آن است به استناد مکاتبه سازمان برنامه و بودجه کشور به عنوان وزیر امور اقتصادی و دارایی در تاریخ ۱۴۰۱/۰۳/۱۱، کل مبلغ مصرح در بند (ی) تبصره (۱۱) صرفاً از محل اعتبارات بند (الف) تبصره (۱۸) کسر شده است حال آن که مطابق با مفاد صریح بند (ی) تبصره (۱۱) قرار بر تأمین اعتبارات مربوطه از محل تمام اجزاء و بندهای تبصره (۱۸) بوده است. بدیهی است این اقدام خلاف قانون سازمان برنامه و بودجه منجر به کاهش سهم منابع اعتباری بند (الف) تبصره مذکور که صرفاً در حوزه اشتغال زایی می باشد گردیده است. بنابراین با توجه به اهمیت وافر موضوع، لازم است دیوان محاسبات کشور در اسرع

وقت نسبت به رسیدگی و پیگیری موضوع اقدام نموده و نتایج پیگیری های خود را به کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات ارائه نماید.

سخن پایانی :

با عنایت به اهمیت مقوله تولید و اشتغال در کشور به ویژه در مقطع کنونی و نیز لزوم تداوم اقدامات صورت گرفته در سال های گذشته، این موضوع که علی رغم سپری شدن بیش از هفت ماه از ابلاغ قانون بودجه سال جاری، نسبت به تخصیص و پرداخت منابع مقرر در قانون اقدام نشده، امری مغایر قانون و برخلاف تحقق اهداف رشد تولید و اشتغال می باشد. به طور قطع محدودیت های مالی نبایستی با کاهش اعتبارات مربوط به تولید و اشتغال جبران شود، این امر در کنار کاهش تخصیص و پرداخت اعتبارات عمرانی می تواند منجر به تعمیق رکود و افزایش بیکاری در اقتصاد شود. به رغم اینکه اهتمام دولت سیزدهم و به ویژه وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور در سال ۱۴۰۰ نقطه امیدی برای حمایت از سرمایه گذاری و اشتغال ایجاد نمود، لیکن عدم تخصیص حدود یک سوم منابع سال قبل و عدم تحقق منابع و تخصیص و پرداخت منابع سال جاری تاکنون نگران کننده است. لذا انتظار می رود رئیس جمهور محترم با ورود ویژه به این حوزه و دستور اهتمام برای اجرایی شدن قانون مصوب مجلس شورای اسلامی زمینه تحقق اهداف قانون گذار و اجرایی شدن آن را فراهم سازد. کما اینکه بایستی دیوان محاسبات کشور به عنوان دستگاه نظارتی با رسیدگی و اقدام به موقع از انحراف در اجرای قانون جلوگیری کند. در پایان خاطر نشان می سازد با توجه به آن که پرداختی ها از محل منابع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ عملاً از زمستان سال گذشته صورت پذیرفته، گزارش عملکرد تولید و اشتغال واقعی ایجاد شده از وزارت امور اقتصادی و دارایی به عنوان متولی امر درخواست شده که پس از وصول نتایج مربوطه، جمع بندی های صورت گرفته در این حوزه در گزارش های آتی ارائه خواهد شد. لازم به ذکر است کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات و کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، ضمن پیگیری روند اجرایی شدن قانون از طریق نظارت مستمر بر عملکرد دستگاه های مسئول در این حوزه، در صورت تداوم روند فعلی و عدم حصول نتایج مدنظر قانونگذار، طی گزارش آتی، بهره گیری از ظرفیت های نظارتی مندرج در آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی را جهت اتخاذ تصمیمات مقتضی به نمایندگان محترم مجلس شورای ارابه خواهد نمود. ان شاء الله